

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

HE 146/2024 vp – sovittelujärjestelmän kehittäminen

ANNALIINA KOTILAINEN, ERITYISASIAANTUNTIJA
TYÖELÄMÄ- JA TASA-ARVOVALIOKUNTA
16.10.2024

Palkkakoordinaatiosta

- Ehdotetut muutokset voidaan talousteorian näkökulmasta hahmottaa keinona edistää palkkakoordinaatiota
 - Yksittäisten ryhmien palkankorotusvaatimuksilla voi olla ulkoisvaikutuksia muualle talouteen (mm. välituotekäytön kautta), joiden vuoksi palkankorotusvaatimus on koko talouden hinta- ja työllisyyskehityksen näkökulmasta liian korkea
 - Palkkakoordinaatiolla pyritään huomioimaan nämä ulkoisvaikutukset
- Koordinaation vaikutusten luotettava tutkiminen empiirisesti on vaikeaa, mutta on havaittu, että koordinoitujen neuvottelujärjestelmät ovat yhteydessä korkeampaan työllisyyteen (Garnero 2021)

Vaikutusmekanismeista

- Ehdotetut muutokset voivat sovittelujärjestelmän kautta vaikuttaa työmarkkinaosapuolten neuvottelukäyttäytymiseen mm.
 - Vahvistamalla työnantajan kannustinta olla hyväksymättä merkittävästi yleisen linjan ylittäviä palkkavaatimuksia
 - Vahvistamalla työntekijäpuolen kannustinta hyväksyä maltillisempia palkkatarjouksia
 - Kannustamalla yleisen linjan muodostavia toimialoja maltillisempiin palkankorotuksiin
- Yllä kuvattujen mekanismien kautta ehdotetut muutokset voivat vaikuttaa palkkaratkaisuihin ja edelleen palkkakoordinaation (ja maltilliseen palkkakehitykseen) vain epäsuorasti

Palkkakehityksestä yleisemmin

- Sovittelutoiminnan kautta muutokset voivat vaikuttaa työehtosopimusten palkkaratkaisuihin
- Palkat voivat kuitenkin muuttua myös muuten kuin työehtosopimusten kautta
 - Työnantaja- ja työntekijätasolla voidaan vapaasti sopia työehtosopimuksen määräyksiä korkeammista palkoista ja palkankorotuksista
- Työn kysynnällä ja tarjonnalla on keskeinen merkitys palkkojen määräytymisessä. Jos työvoiman kysyntä jollain alalla kasvaa, aiheuttaa se todennäköisesti palkkapaineita, etenkin jos vapaat resurssit ovat niukat
 - Ehdotetut muutokset eivät estä
 - sopimasta työnantaja- ja työntekijätasolla työehtosopimuksen määräykset ylittävistä palkoista ja palkankorotuksista
 - työmarkkinaosapuolia sopimasta keskenään yleistä linjaa korkeammista sopimuskorotuksista

Sovittelutoiminnan muutoksista

- Sovittelijat ovat katsoneet jo nykytilassa olevansa sidottuja käytäntöön, jossa noudatetaan työmarkkinoilla muodostunutta palkantarkistusten yleistä linjaa
 - Muutosten sovittelijan toiminnassa voidaan ajatella jäävän käytännössä vähäisiksi
- Muutoksilla olisi merkitystä sovittelulautakunnan toiminnan kannalta. Sovittelulautakunnan asettamista on kuitenkin käytetty työriitojen ratkaisukeinona viime vuosikymmenten aikana vain muutamia kertoja (Valtakunnansovittelijantoimisto 2023)
 - Muutokset rajoittuisivat tiettyihin poikkeustapauksiin